

Dr. Z. Bengi BERK ERİŐİR

**ROMA HUKUKUNDA SÖZLEŞMEYE
DAYALI KUSURSUZ SORUMLULUK
ÇERÇEVESİNDE CUSTODIA'DAN
DILIGENTIA'YA GEÇİŞ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR.....	XIII
GİRİŞ.....	1
I. KONUNUN TAKDİM VE ÖNEMİ.....	1
II. KONUNUN SINIRLANDIRILMASI.....	2
III. TERMİNOLOJİ.....	3
IV. ARAŞTIRMA PLANI.....	3

BİRİNCİ BÖLÜM ROMA SORUMLULUK HUKUKUNUN TEMELLERİ

I. ROMA SORUMLULUK HUKUKUNA İLİŞKİN GENEL AÇIKLAMALAR.....	7
II. ROMA SORUMLULUK HUKUKUNA İLİŞKİN TEMEL AYRIMLAR	16
A. Sözleşme Dışı Sorumluluk ve Sözleşmeye Dayanan Sorumluluk ..16	
1. Genel Olarak	16
2. Sözleşme Dışı Sorumluluk	17
3. Sözleşmeye Dayanan Sorumluluk.....	21
B. Kusursuz Sorumluluk ve Kusura Dayanan Sorumluluk.....	25
1. Genel Olarak	25
2. Kusursuz Sorumluluk (Objektif Sorumluluk)	26
3. Kusura Dayanan Sorumluluk (Sübjektif Sorumluluk)	29
III. ROMA HUKUKUNDA SÖZLEŞMEYE DAYALI SORUMLULUK ÖLÇÜTLERİ.....	32

A. <i>Dolus</i> (Kast)	32
B. <i>Custodia</i> (Gözetim).....	37
1. Genel Olarak	37
2. Roma Hukukunda <i>Custodia</i> (Gözetim) Teriminin Kullanım Alanı	40
3. <i>Custodiam Praestare</i> (Gözetim Sorumluluğu)	45
4. <i>Custodia</i> Sorumluluğunun Ölçütü Olarak Fayda ve Menfaat (<i>Utilitas</i>) İlkesi.....	56
C. <i>Culpa</i> (İhmal)	61
1. <i>Culpa Lata</i> (Ağır İhmal)	69
2. <i>Culpa Levis</i> (Hafif İhmal)	71
D. <i>Diligentia</i> (Özen)	73
E. <i>Imperitia</i> (Bilgisizlik/Deneyimsizlik)	74
IV. SÖZLEŞMEYE DAYALI SORUMLULUĞUN SINIRI.....	76
A. Beklenmeyen Olay (<i>Casus Minor</i>).....	78
B. Mücbir Sebep (<i>Vis Maior</i>).....	79
C. Beklenmeyen Olay ile Mücbir Sebebin Birbirinden Ayırt Edilmesi.....	88

İKİNCİ BÖLÜM
AYNI SÖZLEŞMELERDE CUSTODIA
SORUMLULUĞUNDAN DILIGENTIA'YA
GEÇİŞ

I. ARİYET (<i>COMMODATUM</i>) SÖZLEŞMESİNDE	89
A. Ariyet Alanın Sorumluluğu	89
B. Ariyet Alanın Sorumluluğunda Karşılaşılan Özel Durumlar	95
1. Malın Ariyet Alandan Çalınması Durumunda Ariyet Alana Tanınan <i>Actio Furti</i> İmkânı	95
2. Ariyet Alanın Sorumluluğunun <i>Vis Maior</i> (Mücbir Sebep) İle İlişkisi	101

3. Ariyete Konu Malın Sözleşmede Kararlaştırılan Amaç Dışında Kullanılmasından Sorumluluk	110
4. Ariyet Konusu Malın Eksik veya Zarar Görmüş Halde İadesinden Sorumluluk.....	112
C. Ariyet Alanın Sorumluluğunun <i>Diligentia</i> 'ya Dönüşümü.....	114
II. Rehin (<i>Pignus</i>) Sözleşmesinde	127
III. <i>Inspector</i> 'un Sorumluluğu.....	134

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
RIZAI SÖZLEŞMELERDE CUSTODIA
SORUMLULUĞUNDAN DILIGENTIA'YA
GEÇİŞ

I. Alım-Satım (<i>Emptio Venditio</i>) Sözleşmesinde	137
A. Satıcının <i>Custodia</i> Sorumluluğunun “ <i>Periculum est emptoris</i> ” (Hasar alıcıya aittir) Kuralı ile Bağlantısı	138
B. Konusunu Şarap Oluşturan Alım-Satım Sözleşmelerinde.....	140
C. Şarap Dışındaki Mallara İlişkin Alım-Satım Sözleşmelerinde	146
II. <i>Locatio Conductio</i> 'da.....	154
A. İstisna Sözleşmesinde (<i>Locatio Conductio Operis</i>)	156
1. Temizleyici (<i>Fullo</i>)'lerin, Terzilerin ve Örücü (<i>Sarcinator</i>)'lerin Sorumluluğu.....	161
2. Gemi, Han ve Ahır İşletenlerin Sorumluluğu.....	181
a. Genel Olarak	181
b. <i>Custodia</i> ile <i>Receptum</i> Arasındaki İlişki.....	184
3. Depo İşletenin (<i>Horrearius</i>) Sorumluluğu.....	196
a. Depo İşletenin (<i>Horrearius</i>) Sorumluluğunun Kapsamı	201
b. <i>Iustinianus</i> Dönemi'nde Depo İşletenin (<i>Horrearius</i>) Sorumluluğu.....	205
4. İstisna Sözleşmesi Kapsamında Yer Alan Diğer Borç İlişkilerinde Sorumluluk.....	205

B. Kira Sözleşmesinde (<i>Locatio Conductio Rei</i>)	209
1. Taşınmaz Mal Kirasında.....	209
2. Taşınır Mal Kirasında	212
III. Şirket (<i>Societas</i>) Sözleşmesinde	215
SONUÇ	223
KAYNAKÇA.....	231